

ISSN 2307-2318

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУСА

**FINANCE
ACCOUNTING
BANKS**

**ФІНАНСИ
ОБЛІК
БАНКИ**

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у 1998 році

Випуск № 1 (22) – 2017

ВІННИЦЯ - 2017

Засновник: Донецький національний університет, Обліково-фінансовий факультет

Видавець: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Друкується за рішенням Вченої ради Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 4 (13) від 27.11.2017 р.)

Збірник містить статті, у яких висвітлюються сучасні проблеми теорії та практики фінансів, банківської системи, бухгалтерського обліку, статистики, інформаційного забезпечення управління економічними суб'єктами, розвитку фінансових ринків та інструментів.

Статті представляють інтерес для вчених, викладачів ВНЗ, аспірантів, магістрів, практичних робітників.

Редакційна колегія:

Іонін Є.Є. – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Беспалова А.Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Вишневський В.П. – д.е.н., професор, заступник директора Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ)

Кужелев М.О. – д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України

Лактіонова О.А. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Сидорова А.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри бізнес-статистики та економічної кібернетики Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Андрушків Б.М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль)

Гетьман В.Г. – д.е.н., професор, голова навчально-методичної ради по бухгалтерському обліку, аналізу і аудиту Навчально-методичного об'єднання ВНЗ Росії (м. Москва)

Мищенко В.І. – д.е.н., професор, директор Центру наукових досліджень НБУ Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)

Азаренкова Г.М. – д.е.н., професор, заступник директора Харківського інституту банківської справи, університету банківської справи НБУ (м. Харків)

Алексєєнко Л.М. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування Тернопільського національного економічного університету

Костирко Л.А. – д.е.н., професор, професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (м. Київ)

Косова Т.Д. – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів та моделювання економічних систем Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

Хаджинов І.В. – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Донецького національного університету ім. Василя Стуса (м. Вінниця)

Білан Юрій (Yurij Bilan), ад'юнкт кафедри мікроекономіки Щецинського університету (Польща), кандидат економічних наук, доцент, Ph.D

Ів-Лоран Гріц (Yves-Laurent Grize), University of Applied Sciences, School of Engineering, Switzerland (д.е.н., професор; Університет прикладних наук, Інженерна школа, Швейцарія)

Науковий журнал заснований у 1998 р., зареєстрований у 2017 році (свідоцтво КВ № 22781-12681ПР) Видається за рішенням Вченої ради Донецького національного університету імені Василя Стуса. Науковий журнал включений ВАК України до переліку спеціалізованих видань з економіки (№ 1-05/7 від 09.06.1999 р. Бюлетень ВАК України № 4, 1999 р.), перереєстрований наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 р.

Періодичність видання: 1 раз на рік.

Адреса редакції: 21009, м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4.
тел. (050) 925-83-21 e-mail: finance-period.div@donnu.edu.ua
Електронна копія збірника у Національній бібліотеці ім. В.І. Вернадського:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fub/index.html

Razborska O., Moshura L.

INTERNAL AUDIT OF ASSESSING THE QUALITY OF ADMINISTRATION
OF MANAGERIAL DECISIONS: CONCEPT, DESIGNATION AND ROLE IN
THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM

Сидорова А.В., Коваленко А.О.

ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ НАСЕЛЕННЯ: СТАТИСТИЧНЕ
ОЦІНЮВАННЯ, МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ..... 154

Сидорова А.В., Коваленко А.О.

ДОХОДЫ И РАСХОДЫ НАСЕЛЕНИЯ: СТАТИСТИЧЕСКОЕ
ОЦЕНИВАНИЕ, МОДЕЛИРОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ

Sidorova A., Kovalenko A.

INCOME AND EXPENDITURE: STATISTICAL ESTIMATION, MODELLING
AND FORECASTING

Строчихін Ю.Ф., Гречка О.В.

СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ ОБГРУНТУВАННЯ ІНДИКАТИВНОГО
ПЛАНУ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ..... 163

Строчихин Ю.Ф., Гречка О.В.

СТАТИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ОБОСНОВАНИЯ ИНДИКАТИВНОГО
ПЛАНА НАЛОГОВЫХ ПОСТУПЛЕНИЙ

Strochykhin Y., Hrechka O.

STATISTICAL ASPECT OF SUBSTANTIATION OF A TAX REVENUES
INDICATIVE PLAN

Томчук В. В.

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ: НОВИЙ ЕТАП У ЕВОЛЮЦІЇ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 170

Томчук В.В.

ИНТЕГРИРОВАННАЯ ОТЧЕТНОСТЬ: НОВЫЙ ЭТАП В ЭВОЛЮЦИИ
БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Tomchuk V.

INTEGRATED REPORTING: A NEW STAGE IN ACCOUNTING
EVOLUTION

Юрчишена Л.В., Хом'якова Ю. С.

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ОЦІНКА СТАНУ, ТЕНДЕНЦІЙ,
ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ..... 181

УДК 657

Томчук В. В., к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту Донецького національного університету ім. Василя Стуса

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ: НОВИЙ ЕТАП У ЕВОЛЮЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Стаття присвячена актуальним питанням удосконалення традиційної моделі бухгалтерського обліку як засобу комунікаційної взаємодії в умовах змін, що відбуваються в економіці та суспільстві. Розгляд інтегрованої звітності як нової парадигми корпоративної звітності дозволить зовнішнім користувачам надати комплексне уявлення про ключові фактори створення вартості на даний момент і в майбутньому на основі подання набору фінансових і нефінансових показників. Поява парадигми інтегрованої звітності дозволяє сформулювати нові завдання бухгалтерського обліку з урахуванням того факту, що облікова інформація потрібна не лише постачальникам капіталу для його примноження, а й іншим членам суспільства для забезпечення його подальшого сталого розвитку. Узагальнено наукові підходи у впровадженні інтегрованої звітності в сучасних умовах. Досліджено сучасні відмінності між інтегрованою та фінансовою звітністю. Запропоновані складові інтегрованого звіту у зв'язку з відсутністю уніфікації інтегрованої звітності. Розглянуто інструментарій для вимірювання інтегрованої звітності. Обґрунтовано роль зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у перспективному розвитку компанії. Запропоновано шляхи подальшого розвитку концепції інтегрованої звітності у застосуванні сучасних інформаційних систем та комп'ютерних технологій.

Ключові слова: інтегрована звітність, фінансова звітність, система бухгалтерського обліку, стейкхолдери, не фінансові показники, загальний капітал підприємства

Рис. 1, Табл. 1, Літ. 27

Томчук В. В.

ИНТЕГРИРОВАННАЯ ОТЧЕТНОСТЬ: НОВЫЙ ЭТАП В ЭВОЛЮЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Статья посвящена актуальным вопросам усовершенствования традиционной модели бухгалтерского учета как средства коммуникационного взаимодействия в условиях изменений, происходящих в экономике и обществе. Рассмотрение интегрированной отчетности как новой парадигмы корпоративной отчетности позволит внешним пользователям предоставить комплексное представление о ключевых факторах создания стоимости на данный момент и в будущем на основе представления набора финансовых и нефинансовых показателей. Появление парадигмы интегрированной отчетности позволяет сформулировать новые задачи бухгалтерского учета с учетом того факта, что учетная информация нужна не только поставщикам капитала для его приумножения, но и другим членам общества для обеспечения его дальнейшего устойчивого развития. Обобщены научные подходы во внедрении интегрированной отчетности в современных условиях. Исследованы современные различия между интегрированной и финансовой отчетностью. Предложенные составляющие интегрированного отчета в связи с отсутствием унификации интегрированной отчетности. Рассмотрен инструментальный для измерения интегрированной отчетности. Обоснована роль заинтересованных сторон (стейкхолдеров) в перспективном развитии

компанії. Предложены пути дальнейшего развития концепции интегрированной отчетности в применении современных информационных систем и компьютерных технологий.

Ключевые слова: интегрированная отчетность, финансовая отчетность, система бухгалтерского учета, стейкхолдеры, не финансовые показатели, общий капитал предприятия

Tomchuk V.

INTEGRATED REPORTING: A NEW STAGE IN ACCOUNTING EVOLUTION

The article is devoted to the urgent issues of improving a traditional model of accounting as a means of communication interaction in conditions of changes that take place in the economy and society. Consideration of the integrated reporting as a new paradigm of the corporate reporting will allow external users to provide a comprehensive view of the key factors of creating current and future value based on a set of financial and non-financial indicators. Emergence of an integrated reporting paradigm allows us to formulate new accounting objectives taking into consideration the fact that accounting information is necessary for both capital providers to increase it and other members of society to ensure its further sustainable development. Scientific approaches to implementation of the integrated reporting in modern conditions are summarized. Modern differences between the integrated and financial reporting are researched. Components of the integrated report are proposed due to the lack of unification of the integrated reporting. Tools aimed to measure integrated reporting are considered. The role of the interested parties (stakeholders) in the perspective development of the company is substantiated. The ways of further development of the concept of the integrated reporting in application of modern information systems and computer technologies are proposed.

Key words: integrated reporting, financial reporting, accounting system, stakeholders, non-financial indicators, total capital of the enterprise

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах господарювання зростає необхідність формування актуальної інформаційної системи, яка була б здатна задовольнити запити зацікавлених користувачів у прийнятті правильних та ефективних управлінських рішень, як наслідок нарощування потужностей підприємств, збереження конкурентоспроможності на існуючих та вихід нові ринки збуту. Таким інструментом перш за все є фінансова звітність. Її метою є надання повної, неупередженої та достовірної інформації про поточний стан і результати діяльності підприємства. Однак, дефіцит ресурсів, зростання політичної активності, необхідність прозорості звітності підприємств, спонукає подальший розвиток системи бухгалтерського обліку та удосконалення звітності суб'єктів господарювання з одного боку, і побудови звітності на інтеграційних засадах, з іншого, яка буде об'єднувати фінансові й нефінансові звіти у єдину модель та структурувати стратегічні завдання підприємства, орієнтуватися на підвищення якості взаємодії із зацікавленими сторонами. Саме таку інформацію і зможе надати інтегрована звітність, яка на сучасному етапі розвитку економіки ще не отримала широкого розповсюдження, що і обумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, що розглядаються. Проблемам формування інтегрованої звітності суб'єктів господарювання та окремих її складовим присвячені праці вітчизняних і зарубіжних науковців: Адамс С. [1], Голоф С.

Ф. [2], Давидюк Т.В. [3], Екклз Р. [4], Костирко Р. О. [5], Лаговська О. А. [6], Ложніков І. Н. [7], Лоханова Н. О [8], , Лессидренска Т. [9], Кузнецова С. А. [10], Сафанова Ф. Ю. [11], Хомин П. Я. [12], Шимоханська Т. В. [13] та багато інших.

Визначення окремих питань, що не вирішені в обраній у дослідженні проблемі. У той же час окремі питання щодо узгодженості підходів до формування інтегрованої звітності, яка була б структурована навколо стратегічних завдань, бізнес-моделей та корпоративного управління підприємства потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження передумов виникнення концепції інтегрованої звітності та обґрунтування її ролі в системі бухгалтерського обліку в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Постійні запити користувачів на задоволення інформаційних потреб для прийняття управлінських рішень спонукають до виникнення нової парадигми фінансової звітності, як складової системи бухгалтерського обліку через неспроможність задовольнити зростаючі потреби у релевантній інформації для прийняття економічних рішень.

Настання фінансової кризи призвело до необхідності виникнення нової економічної моделі яка могла б захистити підприємство, інвесторів, співробітників і суспільство від подальших ще більш глибоких криз. Важливим елементом такої моделі розглядається інтегрована фінансова звітність, що повинна замінити існуючу. Один з аспектів критики традиційної системи фінансової звітності полягає в тому, що зараз у ній не приділяється достатньо уваги таким факторам, як ризик, стратегія, нагляд і стійкість підприємства. Ідеологи нової моделі інтегрованої звітності припускають, що включення всіх цих не фінансових, але тим не менш критичних для функціонування підприємства компонентів у фінансову звітність дозволить поліпшити її якість і відобразити суттєвий вплив фактору навколишнього середовища, соціального і наглядового факторів (environmental, social and governance, ESG); а саме: використання природних ресурсів, захисту прав людини і впливу підприємства на суспільні явища та зміни клімату. Нова модель, визначальним елементом якої є інтегрована звітність, розглядається як можливий спосіб отримання інформації не фінансового характеру, що має доповнити набір показників, які розкриваються у фінансовій звітності [14].

У своїх наукових дослідженнях автори Р. Дж. Екклз та М. П. Крзус [4] обґрунтували нову тенденцію практики корпоративного звітування – складання єдиного інтегрованого звіту, основною причиною чого стала можливість надання користувачам інформації про фактори створення і руйнування вартості, що в результаті сприяє стійкому розвитку суспільства. На думку авторів, складання інтегрованих звітів є пріоритетним напрямом розвитку бухгалтерської звітності, оскільки дозволяє одночасно забезпечити задоволення інформаційних потреб власників компаній, інвесторів, регуляторів, аудиторів і суспільства в цілому.

На думку представника Global Reporting Initiative (GRI), керівника програми з ділової етики GlobEthics.net Т. Лессидренска, «інтегрований звіт - це, насамперед, стратегічний аналіз, тобто практично управлінська звітність, платформа для управління компанією» [15, с. 98]. У свою чергу Х. Драгер, менеджер із зовнішніх відносин IIRC, зазначає, що «інтегрований звіт – це такий звіт, який розповідає про стратегічні напрямки розвитку компанії і про те, як вона працює з ресурсами» [16, с. 54]. Комітет з Міжнародної інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Committee, IIRC) оголосив своєю метою створення моделі, «що об'єднує і взаємопов'язує два види звітності, фінансову і нефінансову, в одну інтегровану бізнес-звітність. Така модель не означає механічного об'єднання двох звітів, а є результатом більш складного процесу,

який виявляє взаємозв'язок між двома «пакетами» інформації; забезпечує необхідний для розуміння, але не зайвий рівень дублювання і крос- посилань і гарантує стратегічний фокус» [17].

Представники компанії «Ernst & Young» надають більш загальне визначення, розглядаючи інтегровану звітність як концепцію, яка була створена щоб краще сформулювати широкий набір вимірників, призначених для вимірювання довгострокової вартості та ролі, які відіграє організація в суспільстві [4, с. 1].

Згідно з АССА (Асоціацією сертифікованих дипломованих бухгалтерів) у теперішній час визнають, що традиційна фінансова звітність більше не задовольняє потреб бізнесу, який намагається виробити й провадити далі стійку та відповідальну діяльність, і не просто в найближчому майбутньому, а в середньостроковому й довгостроковому періодах.

Нормативне закріплення концепції інтегрованої звітності в обліковому середовищі відбулося з виникненням ряду міжнародних організацій, які зайнялися її розвитком та просуванням на ринки капіталу, а також із виходом методичних рекомендацій інших організацій, що займалися розробкою нефінансових звітів, однак переорієнтували свої підходи на інтегровану звітність або адаптували свої моделі шляхом уможливлення складання на їх основі інтегрованих звітів. Так у 2010 р. було створено «Міжнародний комітет з інтегрованої звітності» (IIRC), у 2011 р. – «Раду з розробки облікових стандартів зі стійкого розвитку» (SASB), у 2013 р. представники організації «Глобальної ініціативи звітності» (GRI) опублікували документ «G4 Guidelines», в якому зазначені рекомендації про порядок подання інформації про стійкий розвиток у звітах різних форматів, зокрема, в інтегрованих звітах.

За даними [18, 19] більшість зарубіжних експертів та представників компаній, що випускають звіти, впевнені, що нефінансова звітність взаємопов'язана з підвищенням якості стратегічного управління компанією з урахуванням завдань соціальної відповідальності або сталого розвитку. При цьому, відповідно до одного з досліджень [20, 21], майже третина великих компаній ринків, що розвиваються при підготовці фінансових звітів використовують систему звітності «Глобальної ініціативи зі звітності (GRI)», тобто вважають за доцільне аналізувати свою діяльність комплексно: з позицій економічної, екологічної та соціальної результативності. Не залишився осторонь і Тихоокеанський регіон. У країнах, що входять в Асоціацію південноазійських країн (АСЕАН), згідно з дослідженням АССА [19, 21, 22], значна кількість компаній включені в процес нефінансової звітності, лідером якого є Малайзія. Серед українських компаній інтегровану звітність складають Астарта, Воля, Галнафтогаз, ДТЕК, Київстар, Метінвест, Оболонь, СКМ та ін. [23].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день серед інвесторів сформувався певний тренд, який чітко окреслюється: вони прагнуть бачити дедалі більше нефінансових даних. Скептицизм навколо цього зійшов на нівець: в опитуванні Е&У кількість респондентів, які стверджують, що нефінансові розкриття «рідко коли суттєво впливають на фінанси», вражаюче знизилось з 60 % у 2013 році до 12 % – у 2016 році. Очевидно, що інтерес до інтегрованої звітності дедалі зростає. У глобальному масштабі налічується вже майже 2000 учасників мереж, об'єднаних спільним інтересом до інтегрованої звітності. IR Business Network Міжнародного комітету з інтегрованої звітності нараховує понад 80 членів – компаній, що впроваджують і використовують інтегровану звітність.

У теперішній час інтегровану звітність слід розглядати як нову парадигму корпоративної звітності, основною метою якої є надання зовнішнім користувачам

комплексного уявлення про ключові фактори створення вартості на даний момент і в майбутньому на основі подання набору фінансових і нефінансових показників. Поява парадигми інтегрованої звітності дозволяє сформулювати нові завдання бухгалтерського обліку з урахуванням того факту, що облікова інформація потрібна не лише постачальникам капіталу для його примноження, а й іншим членам суспільства для забезпечення його подальшого сталого розвитку.

Інтегрована звітність – це спосіб створення більш стійкого уявлення про «здоров'я» бізнесу. Вимірюючи низку змінних і акцентуючи на довгостроковій, замість короткострокової, фінансовій стабільності, інтегрована звітність забезпечує готовність підприємства до стійкого майбутнього. Це не лише буде корисним для компанії, а й дасть стейкхолдерам віру в те, що компанія є прибутковою і стійкою. Інтегрована звітність сфокусована на прозорості згідно зі стандартами ділової етики, вона надає можливість господарюючому суб'єкту показати, що компанія справді виконує свої обов'язки щодо захисту навколишнього середовища, соціальних питань і трудових ресурсів.

За часів, коли Brexit та інші фактори змінюють політичний ландшафт і роблять світ ще менш передбачуваним, звітність, повніша лиш порівняно з фінансовою, – це перевага і для великих, і для малих підприємств.

Випускаючи інтегровані звіти, підприємство збільшує довіру та впевненість своїх зацікавлених осіб, а також законність своїх операцій. Це може збільшувати бізнес-можливості компанії та покращувати її систему ризик-менеджменту. Випускаючи внутрішні інтегровані звіти, компанія оцінює свою етику, фундаментальну вартість, рівень управління та зовнішні покращання і впевненість, в яких заінтересовані стейкхолдери [24, с. 12]. Таким чином, інтегровані звіти можуть випускатись як суто для внутрішніх користувачів, або можуть бути оприлюднені для всіх зацікавлених осіб, які потребують подібної інформації для прийняття рішень (внутрішніх та зовнішніх). Внаслідок цього виникає значна кількість відмінностей між інтегрованою та фінансовою звітністю (табл. 1).

З нашого погляду, особливістю інтегрованої звітності є подання інформації у розрізі капіталу за наступною структурою: фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціально - репутаційного і природного капіталу, що суттєво відрізняється від інформації наведеної у фінансовій звітності (рис. 1).

Відповідно до такого підходу ефективність діяльності підприємства визначається не лише на основі ефективності використання фінансового капіталу, а й інших видів капіталу. Внаслідок цього виникає необхідність проведення рекласу об'єктів в системі бухгалтерського обліку та внесення змін до складу критеріїв визнання активів, оскільки крім види капіталу сьогодні або взагалі не відображаються в чинній системі бухгалтерського обліку або обліковуються у складі витрат періоду.

Вважаємо, врахування інших видів капіталу під час складання фінансової звітності дозволить оцінити і підтримати вартість у довгостроковому періоді.

Підтримуємо думку представників компанії «Pricewaterhouse Coopers», які вважають, що компанія повинна класифікувати капітал і вирішити питання про його значущість в залежності від конкретних обставин. До уваги можуть бути прийняті наступні види капіталу: фінансовий; виробничий; людський; марочний (клієнтський); природний (соціальний); інтелектуальний [26, с. 11]. Внесення вище зазначених змін висуває нові вимоги до удосконалення облікової системи, як основного інформаційного джерела для прийняття інвестиційних рішень.

Таблиця 1. Відмінності між інтегрованою та фінансовою звітністю

Критерії порівняння	Інтегрована звітність	Фінансова звітність
Адаптивність	Можливість врахування індивідуальних особливостей	Обмеженість правилами
Об'єкт вивчення	Всі види капіталу	Фінансовий капітал
Часові обмеження	Короткострокові, середньо- і довгострокові	Короткострокові
Структура	Системна	Уривкова
Управління	Здійснюється контроль над фінансовими, виробничими, кадровими, інтелектуальними, природними та соціальними ресурсами	Управління лише фінансовими ресурсами
Підхід	Процесний	Функціональний
Застосування сучасних підходів автоматизації	Доступна в електронному вигляді в режимі онлайн	Доступна на паперових носіях типової форми
Можливість адаптації	Висока (орієнтована на розкриття суттєвих питань, що змінюються в залежності від обставин)	Низька (обмежена нормативно-правовими актами)
Направленість	Орієнтація на майбутнє з урахуванням стратегічних цілей підприємства	Орієнтація на минулі показники результатів діяльності та фінансові ризики

Підвищує інформативність бухгалтерської звітності за рахунок доповнень і пояснень, які виникають в результаті застосування інформації із систем фінансового та управлінського обліку.

Згідно концепції інтегрованої звітності вартість слід розглядати в розрізі трьох основних рівнів, де кожен наступний рівень включає попередній:

1) рівень вартості для підприємства, що визначається на основі аналізу фінансових показників, а її роль проявляється через виплату дивідендів, зростання цін на акції тощо;

2) рівень загальної вартості, яка приносить користь заінтересованим особам, безпосередньо пов'язаним з підприємством (працівники, покупці, постачальники тощо). Її роль проявляється через зростання умов роботи працівників, покращання взаємовідносин з клієнтами тощо;

3) рівень вартості для суспільства, незалежно від місії та цілей підприємства, що може бути як позитивним, так і негативним, і проявляється шляхом зміни рівня економічного життя суспільства.

Зокрема, в інтегрованому звіті має бути розкрито, які позитивні зрушення з позиції суспільства принесе діяльність компанії, або які негативні явища в житті суспільства будуть змінені або усунені в наступному році.

Важливе значення для ідентифікації інтегрованої звітності як нового елемента облікової системи є її орієнтація на виявлення тих аспектів діяльності підприємства, які впливають на його стратегічну стійкість та довгострокову перспективу. Дана характеристика знайшла особливу прихильність серед компаній в тих країнах, де існують історичні традиції функціонування підприємств, а їх репутація і

досвід є однією з визначальних цінностей. У таких країнах є досить поширеним здійснення довгострокових інвестицій, внаслідок чого інвестори, як користувачі бухгалтерської звітності.

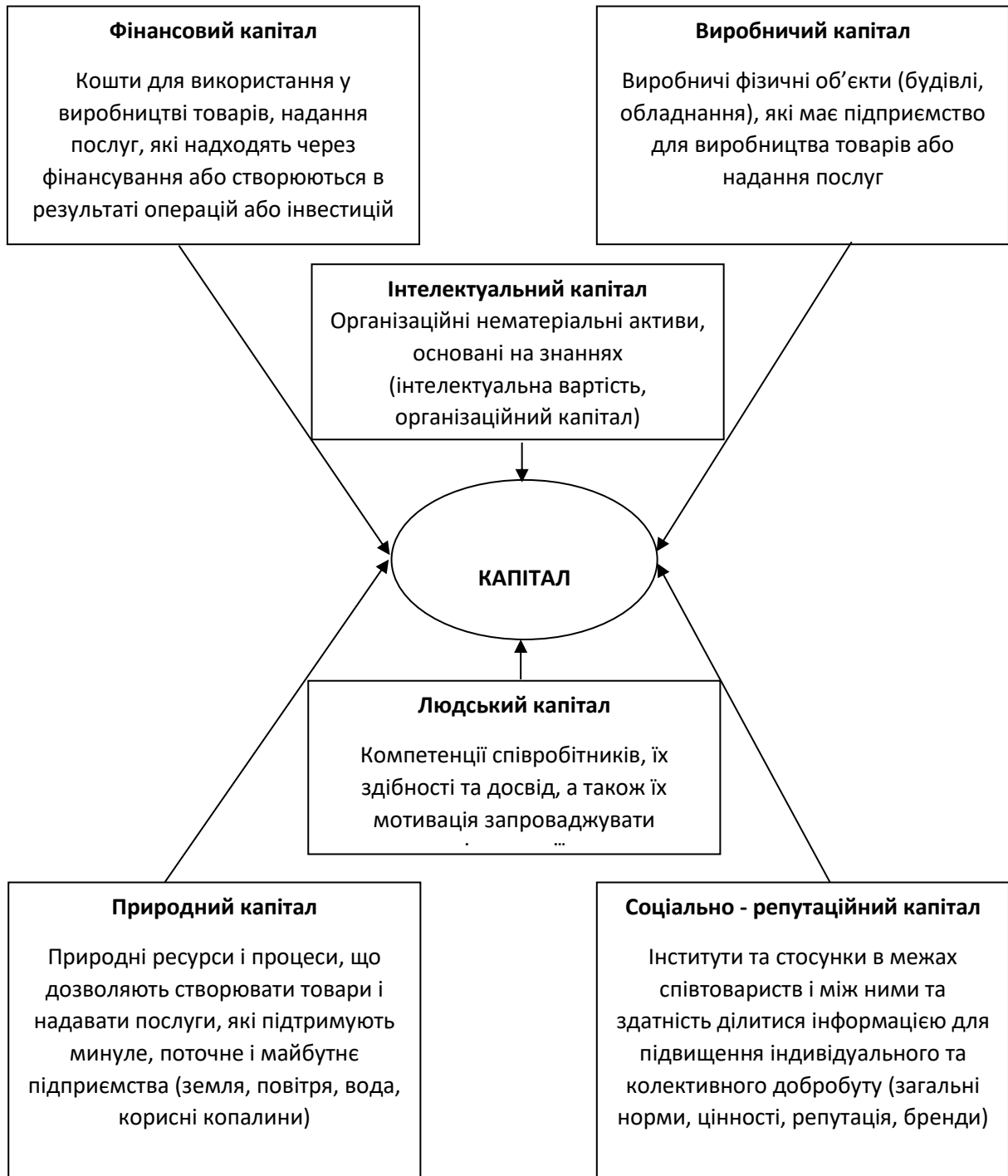

Рис. 1. Використання загального капіталу і впливу на нього стратегії підприємства
Джерело: складено автором на основі [25].

З нашого погляду, важливу роль в побудові дієвої системи інтегрованої звітності відіграє формування теоретичних передумов формування її прогностичних показників, що

пов'язано як з подальшими теоретичними напрацюваннями у даній сфері, так і з відсутністю практичних розробок в сфері побудови прогнозної облікової політики підприємства (вибору видів прогнозних показників, баз для прогнозування, форм і форматів складання прогнозної звітності тощо). Як відмічають з цього приводу представники компанії KPMG формування прогнозних показників у складі інтегрованої звітності дозволяє подолати існуючий інформаційний розрив між оприлюдненою бухгалтерською звітністю та запитами менеджменту. Особливо це стосується управлінського планування з часовим горизонтом 3-5 років [27].

На сучасному етапі, структура інтегрованого звіту не є уніфікованою, підприємство може самостійно може обирати склад показників даного звіту. На нашу думку, інтегрований звіт повинен включати:

- ✓ Стратегічний звіт;
- ✓ Фінансова та нефінансова звітність;
- ✓ Управління підприємством;
- ✓ Результати діяльності підприємства.

Разом з цим слід виділити інструментарій для вимірювання інтегрованої звітності. На нашу думку, він складається з наступних етапів:

✓ Пошук необхідної рівноваги між гнучкістю та вказівками, визнаючи можливість широких варіацій у індивідуальних обставинах різних організацій, але водночас забезпечуючи достатній ступінь порівнянності між компаніями для задоволення актуальних інформаційних потреб;

✓ Виокремлення лише інформації, яка стосується створення вартості, – а не цільових рівнів продуктивності або стратегічних завдань;

✓ Надання аналітичних даних про зовнішнє оточення, у якому працює підприємство;

✓ Використання цих даних для створення вартості в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективі, результатом чого є стабільніша у фінансовому плані глобальна економіка.

Варто зазначити, що сфери з найбільшим інтересом для зацікавлених сторін це:

- ✓ чітка само ідентифікація;
- ✓ гарантія економічної стабільності;
- ✓ гарантія найкращої якості;
- ✓ досконалість інновацій;
- ✓ просування системи цінностей;
- ✓ комунікації прозорим і ефективним способом;
- ✓ участь у територіальному розвитку.

Вважаємо, що для менеджменту компанії спілкування із зацікавленими сторонами дає змогу зрозуміти, що для них важливо, як саме вони бачать вартість, можливості та ризики. Це дуже корисно під час ідентифікації суттєвих питань і оцінювання важливості цих питань із погляду їх впливу на стійке створення вартості. Інтегрована звітність, також означає, що компанія може покластися на зібрану інформацію, щоб використовувати її для перегляду змісту внутрішніх планів і ключових показників. Підприємства повинні будувати свою структуру інтегрованої звітності, яка буде створена навколо виконання стратегії, – структура, яка ілюструє, як фінансовий і інші види капіталів взаємодіють в компанії з її бізнес-моделлю для підтримання неперервного створення вартості з плином часу.

З погляду автора, одним із шляхів подальшого розвитку концепції інтегрованої звітності є застосування сучасних інформаційно-комп'ютерних та інтернет-

технологій, які дозволяють полегшити доступ користувачів до неї та значно прискорити процес її формування і складання. Розробивши необхідні додатки до програмного продукту ІС:Підприємство, є можливість формування не тільки фінансової, консолідованої, а й інтегрованої звітності, яка забезпечить інформацією користувачів у більш комплексному підході, поряд з наданням деталізованої (аналітичної) інформації, яка має особливий інтерес для акціонерів та інших пов'язаних сторін. Також можуть бути надані аналітичні інструменти для вивчення взаємозв'язку між фінансовими і нефінансовими даними про продуктивність компанії і для зіставлення результатів компанії з її конкурентами. Сучасні ІТ можливості надають змогу ознайомитись із деталізованою інформацією, яка наводиться у інтегрованому звіті компанії у розрізі складових: фінанси, інновації, соціальна сфера, навколишнє середовище.

Таким чином, на практиці механізм підготовки інтегрованої звітності ще далекий від досконалості. Разом з тим у підприємств вперше з'явилася можливість безперешкодно експериментувати і впроваджувати інновації, слідуючи принципам інтегрованої звітності й виявляючи, які вигоди вона може принести. До вигод, очікуваних від інтегрованої звітності, можна віднести: можливість змістовної оцінки життєздатності бізнес-моделі і стра-тегії корпоративного підприємства в довгостроковій перспективі; задоволення потреб інвесторів та інших зацікавлених сторін в інформації і кращому розумінні бізнес-моделі і залежності від ключових взаємовідносин і ресурсів, а також зв'язків між динамікою ринку, стратегією, ризиками та ключовими показниками діяльності і ефективний розподіл обмежених ресурсів.

Висновки з даного дослідження. Проведене дослідження показує, що вплив глобалізаційних процесів на національну економіку, сприяє появі інноваційних й цілісних підходів до формування фінансової звітності спонукає до подальшого розвитку системи бухгалтерського обліку. Метою формування інтегрованої звітності є підвищення якості інформації, доступної постачальникам фінансового капіталу, для забезпечення більш ефективного та продуктивного розподілу капіталу. Разом з тим інтегрований звіт корисний для всіх зацікавлених сторін, яким важлива оцінка здатності підприємства створювати вартість протягом тривалого часу. Інтегрована звітність дозволяє підприємствам відображати зв'язок між організаційною стратегією, управлінням, фінансовими результатами та соціальним, екологічним та економічним контекстом діяльності. Інтегрована звітність компанії надає комплексний огляд стратегії, системи управління, ризиків впливу на генерування вартості та зростання потенціалу стійкого розвитку підприємства.

Перспективи подальших досліджень. З нашого погляду подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на розвиток методичного забезпечення розкриття інформації в рамках елементів структури інтегрованого звіту та розробки програмних додатків для формування інтегрованої фінансової звітності на базі програмного продукту ІС: Підприємство, що дозволить підвищити разом із широкою аналітичністю інформації щодо капіталу підприємства її оперативність отримання у електронному вигляді шляхом вибору необхідного звітного періоду (півріччя, 9 місяців, рік).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Adams S. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector / Sarah Adams. Riger Simnett // Australian Accounting Review. – 2011. – Vol.21. - Issue 3. – P. 292-301.
2. Голов С. Ф. Фінансовий облік: Підручник / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, І. Ю. Кравченко, Г. А. Ямборко – К.: Лібра, 2005. – 976 с.

3. Давидюк Т.В. Социальная отчетность в Украине как инструмент управления человеческим капиталом / Т.В. Давидюк // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3(21). – 2011. – С. 96-101.
4. Eccles R.G. One report: integrated reporting for a sustainable strategy / R.G. Eccles, Michael P.Krzus. – John Wiley & Sons, 2010. – 240 p.
5. Костирко Р.О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові / Р.О. Костирко // Економіка України. – 2013. – № 2(615). – С. 18-28.
6. Лаговская Е.А. Интегрированная модель отчетности: преимущества и недостатки применения / Е.А. Лаговская // Вестник Брестского государственного технического университета. – 2012. – № 3. – С. 33-36.
7. Ложников И.Н. Важнейшие тенденции развития бухгалтерского учета / И.Н. Ложников // Вестник бухгалтера московского региона. – 2011. – № 1. – С. 15-22.
8. Лоханова Н.О. Інтегрована звітність як продукт цілісної обліково-аналітичної системи / Н.О. Лоханова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Випуск 4(47). – С. 50-56.
9. Лессидренска Т. Интегрированный отчет-платформа для управления компанией [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://www.inesnet.ru/magazine/mag_archive/free/2012_05/ES2012-05-Teodorina_Lessidrenska.pdf
10. Кузнецова С.А. Інтегрована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери / С.А. Кузнецова // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7) – С. 270-279.
11. Сафанова Ф.Ю. Методика формирования интегрированного отчета : автореф. дис. на соискание уч. степени канд экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Ф.Ю. Сафанова. – Санкт-Петербург, 2014. – 21 с.
12. Хомин П.Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення: автореф. дис. ... докт. економ. наук / П.Я. Хомин. – К., 2004. – 30 с.
13. Шимоханская Т.В. Совершенствование методологии учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития организаций : автореф. дис. ... на соискание уч. степени доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Т.В. Шимоханская. – М., 2011. – 51 с.
14. Сорокина К. В. Интегрированная отчет- ность – новая модель отчетности для бизнеса. [Элек- тронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.1cmsfo.ru/msfo/articles/2980/>
15. Лессидренска Т. Интегрированный отчет-платформа для управления компанией [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://www.inesnet.ru/magazine/mag_archive/free/2012_05/ES2012-05-Teodorina_Lessidrenska.pdf
16. Драгер Х. Интервью. [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.csrjournal.com/interview/5666-integrirrovannaya-otchetnostvozmozhnost-dlya-rossiyskih-kompaniy-naverstat-upuschennoe-v-oblastikorporativnoy-otchetnosti.html>
17. Global Reporting Initiative. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>.
18. International Integrated Reporting Framework. Международный стандарт интегрированной отчетности [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу:

<http://ir.org.ru/attachments/article/94/13-12-08-THE-INTERNATIONALIR-FRAMEWORK-2-1.pdf>

19. The Rise of the Report and the Regulator: Sustainability Disclosure Amongst Companies in Selected ASEAN Member Countries and Responses from Stakeholders. ACCA, 2010.

20. Global Reporting Initiative. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>.

21. Sustainability Reporting in Emerging Markets: An analysis of the sustainability reporting in selected sectors of seven emerging market countries. SIRAN, KLD, Social Investment Forum, 2008.

22. Risk: Corporate Environmental and Social Reporting in Emerging Asia. IFC and WRI, 2009.

23. Інтегрована звітність: аналітичний огляд за липень 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf.

24. King Code of Governance for South Africa 2009. – Institute of Directors in Southern Africa, 2009. – 66 p.

25. Проект міжнародного формату інтегрованої звітності <IR>. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bdo.com.ua/integrivannaja_otchetnost.

26. Integrated Reporting. The Future of Corporate Reporting. – PricewaterhouseCoopers, 2012. – 80 p.

27. Integrated Reporting: Addressing the reporting gap. – March 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kpmg.com/...reporting/